

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Δ 8 ΕΑΔΗΣΥ/2025

(άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4912/2022)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του ν. 4912/2022

Στην Αθήνα σήμερα, 19 Φεβρουαρίου 2025, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:30 π.μ., στα επί της οδού Δώρου 7-9 γραφεία της, συνήλθε σε συνεδρίαση η ως άνω ΕΠΙΤΡΟΠΗ της ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (εφεξής και «Αρχή» ή «ΕΑΔΗΣΥ»), μετά από σχετική πρόσκληση της Προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα Μέλη.

Τα προσκληθέντα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν κατά τη συνεδρίαση, ως εξής:

Πρόεδρος : Ανδρονίκη Θεοδοκάτου

Σύμβουλος: Δημήτριος Χανής.

Μέλη: Χρυσάνθη Ζαράρη

Βασιλική Σκαρτσούνη (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Νικολέτα Κοττά.

Η Σύμβουλος Ευαγγελία Κουτούπα απουσίασε δικαιολογημένα.

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού.

Εισηγητής: Ευάγγελος Ιατρού, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό ειδικότητας Διπλωματούχων Μηχανικών (αυτοτελές Γραφείο Θεσσαλονίκης).

Θέμα: Παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, περί προσφυγής της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης για τη σύναψη δύο συμβάσεων, με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών συντήρησης - υποστήριξης και αναβάθμισης λογισμικού των προσομοιωτών (simulators) εκπαίδευσης των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας (και ειδικότερα των: α) TOWER SIMULATOR του Α/Δ Ελ. Βενιζέλος και β) RADAR SIMULATOR του ΚΕΠΑΘΜ/Προσέγγισης Αθηνών και των περιφερειακών Α/Δ: Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας), συνολικής εκτιμώμενης αξίας 669.470,50€ χωρίς ΦΠΑ για τα έτη 2024 -2028, κατ' επίκληση λόγων προστασίας των αποκλειστικών δικαιωμάτων των προτεινόμενων αναδόχων (άρθρο 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016).

Το θέμα εισήχθη προς συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής κατά την 51^η συνεδρίαση της 20^{ης}/12/2024, κατά την οποία κρίθηκε ότι πρέπει να συμπληρωθεί ο φάκελος της υπόθεσης με τα στοιχεία που αναφέρονται στο ταυτάριθμο πρακτικό. Ήδη, μετά τη συμπλήρωση του φακέλου η υπόθεση συζητήθηκε, εκ νέου, κατά τη σημερινή συνεδρίαση, κατά την οποία λαμβάνεται παρούσα απόφαση.

Στην πρώτη συνεδρίαση ο Εισηγητής ανέπτυξε και προφορικά την από 12.12.2024 έκθεσή του επί του θέματος.

Στην παρούσα συνεδρίαση παρέστησαν η Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης, Μαρία Παναγοηλιοπούλου και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου Μαρία Ελένη Σιδέρη, οι οποίες αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας των Μελών της Επιτροπής και τη λήψη απόφασης.

1. Με το με α.π. Κ.Γ./Δ11/Ε19805/7.10.2024 (α.π. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 9759/7.10.2024) έγγραφο-αίτημα, όπως συμπληρώθηκε και διευκρινίστηκε με το με α.π. Κ.Γ./Δ11/Ε22991/22.11.2024 (α.π. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 11359/26.11.2024) έγγραφο, σε συνέχεια του με α.π. 9759/18.10.2024 εγγράφου της Αρχής για τη συμπλήρωση του φακέλου και την παροχή διευκρινίσεων, καθώς επίσης και με τα με α.π. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 11473/29.11.2024 και 11941/11.12.2024 μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, προκειμένου να προσφύγει σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης για τη σύναψη δύο συμβάσεων, με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών συντήρησης - υποστήριξης και αναβάθμισης λογισμικού των προσομοιωτών (simulators) εκπαίδευσης των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας για τα έτη 2024 – 2028, και συγκεκριμένα των εξής προσομοιωτών: α) TOWER SIMULATOR του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος και β) APP/ACC RADAR SIMULATOR του ΚΕΠΑΘΜ/Προσέγγισης Αθηνών, το οποίο αποτελεί τη μεγαλύτερη οργανική μονάδα παροχής Ελέγχου Εναέριας Κυκλοφορίας στη χώρα, καθώς και των περιφερειακών αεροδρομίων: Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 669.470,50€ χωρίς ΦΠΑ (394.655,50€ χωρίς ΦΠΑ για την υπό στοιχείο (α) και 274.815,00€ χωρίς ΦΠΑ για την υπό στοιχείο (β) σύμβαση), κατ' επίκληση λόγων προστασίας των αποκλειστικών δικαιωμάτων των προτεινόμενων αναδόχων κατ' άρθρο 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016. Οι ανωτέρω συμβάσεις πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από αμιγώς εθνικούς πόρους του τακτικού προϋπολογισμού εξόδων της αιτούσας.

Περαιτέρω, με το Πρακτικό της 51^{ης}/20-12-2024 συνεδρίασης της Επιτροπής, κλήθηκε η αναθέτουσα να προσκομίσει συμπληρωματικά στοιχεία προς πληρέστερη αιτιολόγηση της επικαλούμενης νομικής βάσης του υπό εξέταση αιτήματος. Με το υπ' αριθμ. πρωτ. Κ.Γ./Δ11/Ε 3041/17.02.2025 έγγραφο η αναθέτουσα προσκόμισε τα συμπληρωματικά στοιχεία, τα οποία τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής από το Μέλος Δημήτριο Σταθακόπουλος, ο οποίος είχε οριστεί ως συντάκτης κατά την αρχική συνεδρίαση.

I. Ιστορικό - πραγματικά περιστατικά

2. Στο κρινόμενο αίτημα εκτίθενται τα εξής:

2.1 Με την α.π. ΓΔΦΠΥΑΝ/Δ21/7787/15.7.2024 απόφαση του Διοικητή, εγκρίθηκε η προσφυγή της ΥΠΑ σε διαδικασία διαπραγμάτευσης για λόγους προστασίας αποκλειστικών δικαιωμάτων των προτεινόμενων αναδόχων, κατά τη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016, προκειμένου να συναφθεί για τα έτη 2024 - 2028: α) η δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών αναβάθμισης και συντήρησης του λογισμικού του TOWER SIMULATOR εκπαίδευσης των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος με την κατασκευάστρια εταιρεία SIM SOFT DISTRIBUTION SRL, εκτιμώμενης αξίας 394.655,50€ χωρίς ΦΠΑ με CPV 72261000-2 («Υπηρεσίες υποστήριξης λογισμικού») και β) η δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών αναβάθμισης και συντήρησης του λογισμικού του APP RADAR SIMULATOR του ΚΕΠΑΘΜ/Προσέγγισης Αθηνών και των περιφερειακών αεροδρομίων Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας με την κατασκευάστρια εταιρεία ATM-DEV, εκτιμώμενης αξίας 274.815,00€ χωρίς ΦΠΑ, με CPV 72261000-2 («Υπηρεσίες υποστήριξης λογισμικού»).

2.2 Όσον αφορά στην αναγκαιότητα σύναψης των υπό εξέταση συμβάσεων, προκειμένου να υλοποιηθεί η αναβάθμιση και συντήρηση – υποστήριξη του λογισμικού των προσομοιωτών εκπαίδευσης των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας (EEK) για την επόμενη πενταετία, η αιτούσα προβάλλει τα εξής:

Οι πρακτικές εκπαιδεύσεις και αξιολογήσεις των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας για την απόκτηση (και διατήρηση των ειδικοτήτων ειδικά στην Αθήνα), σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς 2018/1139, 2017/373, 2015/340, 2023/893, αλλά και τους Κανονισμούς Επιχειρησιακής Επάρκειας και Εκπαιδευτικού Πλαισίου της ΥΠΑ και τα σχετικά εγχειρίδια των μονάδων, απαιτείται να πραγματοποιείται σε προσομοιωτές με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και με άδεια καταλληλότητας από την Αρχή Πολιτικής Αεροπορίας.

Σε περίπτωση μη άμεσης αναβάθμισης και συντήρησης των συστημάτων λογισμικού των προσομοιωτών του Πύργου Ελέγχου στο αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, Προσέγγισης/ΚΕΠΑΘΜ Αθηνών και των τεσσάρων περιφερειακών αεροδρομίων, σύντομα θα προκληθεί αδυναμία παροχής έργου από το σύνολο του προσωπικού των EEK των αντίστοιχων μονάδων και μεγάλο πρόβλημα στη λειτουργία των περιφερειακών αεροδρομίων, του Ελ. Βενιζέλος, αλλά και στον έλεγχο εναέριας κυκλοφορίας εντός του ATHINAI FIR/ HELLAS UIR.

Αν δεν αναβαθμιστούν/συντηρηθούν οι υπάρχοντες προσομοιωτές εκπαίδευσης των EEK, μόνη εναλλακτική λύση θα ήταν η υποχρεωτική εκπαίδευση όλων των EEK των συγκεκριμένων μονάδων να πραγματοποιηθεί στο εξωτερικό, με το ανάλογο υπερβάλλον κόστος εκπαίδευσης και εξόδων μετακίνησης (μεταφορά, διαμονή, ημερήσια αποζημίωση), σε προσομοιωτή στον οποίο πρέπει να αποτυπωθούν τα χαρακτηριστικά των αντίστοιχων αεροδρομίων και του ATHINAI FIR/HELLAS UIR (με το ανάλογο κόστος). Η εκπαίδευση δε αυτή πρέπει να επαναλαμβάνεται κάθε τρία χρόνια, καθώς και σε κάθε περίπτωση που απαιτείται από τις επιχειρησιακές ανάγκες. Σημειωτέον, ότι για τη διατήρηση των καταχωρίσεων των EEK των αντίστοιχων μονάδων απαιτείται ετήσια εκπαίδευση αυτών με τη χρήση προσομοιωτών. Η εν λόγω εναλλακτική θα προκαλέσει πολλαπλάσια δαπάνη, χωρίς να επιλύει το πρόβλημα.

2.3 Ως προς την παρούσα κατάσταση των προσομοιωτών εκπαίδευσης EEK που χρησιμοποιούνται σήμερα από την ΥΠΑ, η αιτούσα αναφέρει τα εξής:

Οι υφιστάμενοι προσομοιωτές κάθε τύπου εκπαίδευσης EEK σχετικής με ειδικότητες ΚΕΠΑΘΜ (ACP, ACS) / Προσέγγισης (APP, APS) και των προαναφερόμενων τεσσάρων μεγάλων περιφερειακών αεροδρομίων (APP, APS), δεν μπορούν πλέον να χρησιμοποιηθούν για την εκπαίδευση μονάδας των νεοπροσληφθέντων ελεγκτών, προς απόκτηση των αντίστοιχων καταχωρίσεων Προσέγγισης/ΚΕΠΑΘΜ, αλλά και για τη διατήρηση των καταχωρίσεων μονάδας των 155 ελεγκτών που ήδη εργάζονται στο ΚΕΠΑΘΜ/Α1 και των 57 ελεγκτών που ήδη εργάζονται στην Προσέγγιση Αθηνών και των λοιπών

εργαζομένων στις προσεγγίσεις των ανωτέρω περιφερειακών αεροδρομίων. Ο δε προσομοιωτής Πύργου (TOWER SIMULATOR) εκπαίδευσης ΕΕΚ του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος, ο οποίος χρησιμοποιείται για κάθε τύπο εκπαίδευσης σχετικής με την καταχώριση μονάδας Πύργου ελέγχου (ADC, ADC/SUR/TWR), δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί για την εκπαίδευση νέων ελεγκτών, ώστε να αποκτήσουν την καταχώριση Πύργου ελέγχου και να εργαστούν στο Ελ. Βενιζέλος, ούτε και για τη διατήρηση καταχώρισης των 60 έμπειρων ελεγκτών που ήδη εργάζονται στο Ελ. Βενιζέλος, η οποία πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου του 2025.

Και τούτο, καθόσον τα δεδομένα στο επιχειρησιακό περιβάλλον ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας στη χώρα έχουν μεταβληθεί δραστικά και τα νέα δεδομένα δεν έχουν αποτυπωθεί στα συστήματα των προσομοιωτών εκπαίδευσης των ΕΕΚ, τα χαρακτηριστικά των οποίων είναι πλέον παρωχημένα και σε πλείστες περιπτώσεις είναι αδύνατη η χρήση τους διότι για τις εκπαιδεύσεις των ΕΕΚ δεν αποτυπώνεται το πραγματικό περιβάλλον στο οποίο θα κληθούν να εργαστούν.

2.4 Περαιτέρω, σύμφωνα με το εξεταζόμενο αίτημα, το οποίο βασίζεται στη σχετική, με απ. ΓΔΦΠΥΑΝ/Δ16/9701/16.9.2024, εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Διαχείρισης Υπηρεσιών Εναέριας Κυκλοφορίας (Δ16) της Υ.Π.Α., η αιτούσα προβάλλει τα εξής:

Η κατασκευάστρια εταιρεία ATM-DEV είναι η μόνη αποκλειστική κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων του λογισμικού της τρισδιάστατης απεικόνισης των Προσέγγισης/ΚΕΠΑΘΜ Αθηνών και των τεσσάρων μεγάλων περιφερειακών αεροδρομίων. Ενόψει αυτού, προκρίνεται ως υποχρεωτική η σύναψη νέας σύμβασης για την αναβάθμιση και συντήρηση του λογισμικού των προσομοιωτών, προκειμένου να προσομοιωθούν/υποστηριχθούν οι αλλαγές στο επιχειρησιακό περιβάλλον, οι οποίες ενδεικτικά είναι οι εξής: Νέα απεικόνιση των τομέων των ΚΕΠΑΘΜ και εισαγωγή καινούργιων σημείων και αεροδιαδρόμων. Νέα σημεία και διαδικασίες, τόσο στην Προσέγγιση Αθηνών, όσο και στα τέσσερα μεγάλα περιφερειακά Α/Δ, VFR holdings. Ενημέρωση βάσης δεδομένων τύπων / επιδόσεων αεροσκαφών και αεροπορικών εταιρειών. Βελτίωση του προγράμματος σχεδιασμού των ασκήσεων. Επίλυση σφαλμάτων. Εισαγωγή των νέων PBN διαδικασιών. Προσομοίωση καιρικών φαινομένων. Συνεργασία τομέων. Προσαρμογή των βαθμών ανόδου/καθόδου των α/φ.

Αντιστοίχως, η κατασκευάστρια εταιρεία SIM SOFT DISTRIBUTION SRL είναι η μόνη αποκλειστική κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων του λογισμικού της τρισδιάστατης απεικόνισης του προσομοιωτή Πύργου (TOWER SIMULATOR) του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος. Συνεπώς, κρίνεται υποχρεωτική η σύναψη νέας σύμβασης για αναβάθμιση και συντήρηση του λογισμικού του προσομοιωτή, προκειμένου να προσομοιωθούν/υποστηριχθούν οι αλλαγές στο επιχειρησιακό περιβάλλον, οι οποίες ενδεικτικά είναι οι εξής: Νέα απεικόνιση του αεροδρομίου που θα συμπεριλαμβάνει τις αλλαγές στους τροχοδρόμους, την επέκταση της πίστας και τις νέες θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών. Προσθήκη των νέων ελικοδρομίων που λειτουργούν στην περιοχή. Προσομοίωση του νέου ραντάρ επιφανείας (ASMGCs). Ενημέρωση βάσης δεδομένων καινούργιων SIDs. Ενημέρωση βάσης δεδομένων τύπων / επιδόσεων αεροσκαφών και αεροπορικών εταιρειών. Ενημέρωση του περιβάλλοντος ραντάρ, με προσθήκη των νέων σημείων και διαδικασιών VFR. Ενημέρωση του περιβάλλοντος ραντάρ με τις νέες PBN διαδικασίες αναχώρησης και άφιξης των αεροσκαφών.

2.5 Περαιτέρω, σύμφωνα με την προαναφερόμενη εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Διαχείρισης Υπηρεσιών Εναέριας Κυκλοφορίας (Δ16) της ΥΠΑ, ορίστηκαν οι τεχνικές προδιαγραφές του αντικειμένου των οικείων συμβάσεων.

2.6 Αναφορικά με το πραγματικό ιστορικό της κατασκευής και των έως σήμερα αναβαθμίσεων του λογισμικού των προσομοιωτών εκπαίδευσης των ΕΕΚ της αιτούσας, από την εξέταση των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα εξής:

2.6.1 Με την (υποβληθείσα) Νο 2/15.12.2020 (ΑΔΑΜ: 20SYMV007850853) σύμβαση, αξίας 20.000€ χωρίς ΦΠΑ, τρίμηνης διάρκειας, η ΥΠΑ ανέθεσε στην αγγλική εταιρεία ATM DEV Limited¹ την αναβάθμιση του εν χρήσει από το έτος 2013 λογισμικού προσομοίωσης radar του ΚΕΠΑΘΜ, προκειμένου ο ίδιος προσομοιωτής να χρησιμοποιηθεί από την Προσέγγιση Αθηνών και τα τέσσερα μεγάλα περιφερειακά αεροδρόμια (Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας). Η εν λόγω σύμβαση παρελήφθη επιτυχώς από την αιτούσα με το από 7.9.2021 πρωτόκολλο οριστικής ποιοτικής και ποσοτικής παραλαβής, με το οποίο διαπιστώθηκε ότι οι παραληφθείσες υπηρεσίες πληρούσαν όλους τους συμβατικούς όρους. Στο δε άρθρο 4 αυτής προβλεπόταν ότι ο ανάδοχος θα παρέχει εγγύηση καλής λειτουργίας της αναβάθμισης για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την πλήρη παράδοση, η οποία παρασχέθηκε και έληξε τον Σεπτέμβριο του 2023.

Σημειωτέον, ότι η πρώτη αναβάθμιση – επέκταση του λογισμικού προσομοίωσης radar του ΚΕΠΑΘΜ, στην οποία επίσης προβλεπόταν ότι ο ανάδοχος θα παρέχει εγγύηση καλής λειτουργίας της εφαρμογής για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την οριστική παραλαβή και εγκατάσταση του λογισμικού, είχε υλοποιηθεί από τον οικονομικό φορέα [.....], στο πλαίσιο εκτέλεσης της Νο 233.12.2013 σύμβασης, αξίας 59.900€ χωρίς ΦΠΑ.

Ο δε αρχικός προμηθευτής του λογισμικού προσομοίωσης εκπαίδευσης των ΕΕΚ ήταν ο [.....], δυνάμει της από 27.12.2011 σύμβασης, αξίας 48.600€ χωρίς ΦΠΑ, κατόπιν πρόχειρου μειοδοτικού διαγωνισμού. Στη σύμβαση αυτή επίσης προβλεπόταν ότι ο ανάδοχος θα παρέχει εγγύηση καλής λειτουργίας του συστήματος για χρονικό διάστημα δύο (2) ετών από την ημερομηνία παράδοσης και παραλαβής των υλικών.

Το έτος 2021 πραγματοποιήθηκε και δεύτερη, μικρής έκτασης, αναβάθμιση του λογισμικού προσομοίωσης radar στο ΚΕΠΑΘΜ, η οποία αφορούσε στην προσαρμογή στις διαδικασίες του καινούργιου διαδρόμου στο αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης.

2.6.2 Περαιτέρω, η ΥΠΑ προμηθεύτηκε τον προσομοιωτή Πύργου (TOWER simulator) του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος που διαθέτει, κατόπιν ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού, δυνάμει της Νο 2/14.5.2018 (ΑΔΑΜ: 18SYMV003087003) σύμβασης, αξίας 498.438,69€ χωρίς ΦΠΑ, από την κατασκευάστρια εταιρεία ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ. Στο πλαίσιο δε υλοποίησης του αντικειμένου της εν λόγω σύμβασης (προμήθεια και εγκατάσταση του προσομοιωτή) χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό SIM SOFT ATMIS 3D TOWER SIMULATOR της εταιρείας SIM SOFT DISTRIBUTION SRL.

3. Στις διατάξεις του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016, οι οποίες ενσωμάτωσαν στο εθνικό δίκαιο τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις: [...] β) εάν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα για οποιονδήποτε από τους κατωτέρω λόγους: [...] γγ) προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Οι εξαιρέσεις που ορίζονται στις υποπεριπτώσεις ββ' και γγ' εφαρμόζονται μόνο εάν δεν υπάρχει εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο και η απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της σύμβασης:».

---

¹ Σημειωτέον ότι νόμιμος εκπρόσωπος της εταιρείας ATM DEV Limited είναι, σύμφωνα με την από 20.9.2024 επιστολή της, η οποία υποβλήθηκε στο πλαίσιο του φακέλου της υπό κρίση υπόθεσης, ο [.....].

III. Νομική Εκτίμηση

4. Το υπό εξέταση αίτημα της ΥΠΑ, η οποία σύμφωνα με το άρθρο 10 του π.δ. 123/2017 αποτελεί αυτοτελή δημόσια υπηρεσία του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, αφορά στη σύναψη με τη διαδικασία της διαπραγμάτευσης δύο δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 1 περ. (9) του ίδιου νόμου, με αντικείμενο υπό CPV 72261000-2 («Υπηρεσίες υποστήριξης λογισμικού»), όπως καθορίζει η αναθέτουσα αρχή.

Οι εν λόγω συμβάσεις εμπίπτουν στις διατάξεις του Βιβλίου Ι (άρθρα 3 έως 221) ν. 4412/2016, δεδομένου ότι οι προς ανάθεση υπηρεσίες σκοπούν στην εκπαίδευση των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας, οι οποίοι ανήκουν στο προσωπικό της αιτούσας που ασκεί τη ρυθμιστική επί της εναέριας κυκλοφορίας δραστηριότητά της, και, ως εκ τούτου, δεν συνδέονται λειτουργικά με την εμπύπτουσα στην Οδηγία 2014/25/ΕΕ δραστηριότητα της εκμετάλλευσης γεωγραφικής περιοχής με σκοπό τη διάθεση αερολιμένων σε φορείς που πραγματοποιούν αεροπορικές μεταφορές, κατ' άρθρο 232 ν. 4412/2016 (ήτοι άρθρο 12 της εν λόγω Οδηγίας).

Περαιτέρω, καθεμία από τις υπό εξέταση συμβάσεις υπερβαίνει αυτοτελώς, βάσει της εκτιμώμενης αξίας της, το ισχύον χρηματικό όριο του άρθρου 5 του ν. 4412/2016, ποσού 143.000€ χωρίς ΦΠΑ, για τις δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών των κεντρικών κυβερνητικών αρχών του άρθρου 2 παρ. 1 περ. (2) του ίδιου νόμου, όπως η αιτούσα.

Συνεπώς, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής για την παροχή της κατ' άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, σύμφωνης γνώμης της.

5. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016 περιπτώσεις με τα οποία μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό δίκαιο τα άρθρα 26 και 32 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ, αντίστοιχα (βλ. σχετικώς ΔΕΚ -ΔΕΕ, αποφάσεις της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56, της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2009:246, σκέψεις 105-106, της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, C-19/13, Ministero dell' Interno κατά Fastweb SpA και Telecom Italia SpA, EU:C:2014:2194, σκέψη 49, της 7ης Σεπτεμβρίου 2016, C-549/14, Finn Frogne A/S κατά Rigspolitiet ved Center for Beredskabskommunikation, EU:C:2016:634, σκέψη 35). Οι ανωτέρω διατάξεις, στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις, οι οποίες συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, ήτοι από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αρχής της διαφάνειας, του ελεύθερου ανταγωνισμού, της αποφυγής των διακρίσεων και της ίσης μεταχείρισης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συσταλτικής ερμηνείας. Συγκεκριμένα, προκειμένου η Οδηγία 2014/24/ΕΕ, να μην απωλέσει την πρακτική αποτελεσματικότητά της, δεν επιτρέπεται τα κράτη μέλη και οι αναθέτουσες αρχές τους να ρυθμίζουν περιπτώσεις προσφυγής στη διαδικασία με διαπραγμάτευση που δεν προβλέπονται από την εν λόγω οδηγία ή να συνοδεύουν τις ρητώς προβλεπόμενες από την οδηγία αυτή περιπτώσεις με νέους όρους που έχουν ως αποτέλεσμα να καθιστούν ευκολότερη την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13ης Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48).

6. Για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. γγ' του ν. 4412/2016, (απουσία ανταγωνισμού κατά την ανάθεση δημόσιας σύμβασης για λόγους προστασίας των αποκλειστικών δικαιωμάτων του προτεινόμενου αναδόχου), επισημαίνονται τα εξής:

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν, κατ' εξαίρεση, να προσφεύγουν σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, στην περίπτωση συνδρομής λόγων προστασίας αποκλειστικών δικαιωμάτων του προτεινόμενου αναδόχου οικονομικού φορέα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ειδικότερα δε όταν για λόγους νομικούς η σύμβαση μπορεί να ανατεθεί μόνο σε αυτόν.

Η ανωτέρω εξαιρετική διαδικασία εφαρμόζεται όταν το αντικείμενο της ανατιθέμενης δημόσιας σύμβασης προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως σήματα και δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, ακόμη και εάν αυτά δεν είναι κατοχυρωμένα (βλ. *Κατευθυντήρια Οδηγία 1/2013 της Αρχής, αναρτημένη στο www.eaadhsy.gr*) και, ως εκ τούτου, καθίσταται απολύτως αναγκαίο να ανατεθεί η εκτέλεση της σύμβασης σε συγκεκριμένο ανάδοχο, ο οποίος όμως δεν αρκεί να είναι απλώς ικανός να εκτελέσει με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο τη σύμβαση, αλλά απαιτείται να αποδεικνύεται ότι είναι και ο μοναδικός έναντι οποιουδήποτε άλλου (ΔΕΚ 199/85 Επιτροπή κατά Ιταλίας, ΔΕΚ 296/92 Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, ΔΕΚ 57/94 Επιτροπή κατά Ιταλικής Δημοκρατίας).

Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να αποδείξει: α) ότι δεν υπάρχει άλλος υποψήφιος που θα μπορούσε να προσφέρει ισοδύναμες υπηρεσίες ως εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο, καθώς επίσης και β) ότι η απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της προς ανάθεση σύμβασης, δηλαδή «η κατάσταση της αποκλειστικότητας δεν δημιουργήθηκε από την ίδια την αναθέτουσα αρχή με στόχο τη μελλοντική διαδικασία προμήθειας» (βλ. ΔΕΚ C-328/92, Επιτροπή κατά Βασιλείου της Ισπανίας, Συλλογή 1994, σ. I-1583, σκέψη 17, C-57/94, σκέψη 23). Οι δε λόγοι που στοιχειοθετούν τη μοναδικότητα του προτεινόμενου αναδόχου οικονομικού φορέα έναντι άλλων ομοειδών οικονομικών φορέων πρέπει να αιτιολογούνται ειδικώς.

Συμπερασματικά, η προσφυγή μίας αναθέτουσας αρχής στη συγκεκριμένη διαδικασία διαπραγμάτευσης πρέπει να έπεται της στάθμισης όλων των οικονομοτεχνικών παραμέτρων που την καθιστούν αναγκαία, με πλήρη και ειδική αιτιολογία, προκύπτουσα από τα στοιχεία του φακέλου, όσον αφορά στους λόγους που επέβαλαν την απόφαση αυτή, διαφορετικά η οικεία διαδικασία δεν είναι νόμιμη.

7. Εν προκειμένω, όσον αφορά στη συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής της επικαλούμενης νομικής βάσης του αιτήματος για καθεμία από τις υπό εξέταση συμβάσεις, από τα στοιχεία του υποβληθέντος φακέλου προκύπτουν τα εξής:

7.1 Η αιτούσα επικαλείται λόγους προστασίας αποκλειστικών δικαιωμάτων (και ειδικότερα δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας) των προτεινόμενων αναδόχων οικονομικών φορέων, όσον αφορά στην παροχή των οικείων υπηρεσιών αναβάθμισης και συντήρησης – υποστήριξης των λογισμικών των προσομοιωτών εκπαίδευσης ΕΕΚ, και συγκεκριμένα της εταιρείας SIM SOFT DISTRIBUTION SRL ως κατασκευάστριας εταιρείας του λογισμικού προσομοίωσης TOWER SIMULATOR του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος και της εταιρείας ATM-DEV Limited ως κατασκευάστριας εταιρείας του λογισμικού προσομοίωσης του RADAR SIMULATOR του ΚΕΠΑΘΜ/Προσέγγισης Αθηνών και των περιφερειακών αεροδρομίων Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας, βάσει των οποίων δεν επιτρέπεται σε τρίτο οικονομικό φορέα, να προβεί σε οποιαδήποτε παροχή υπηρεσιών τροποποίησης (υποστήριξης / συντήρησης / αναβάθμισης) των λογισμικών.

Οι κατά τα ανωτέρω προβαλλόμενοι λόγοι ερείδονται στα εξής υποβληθέντα στοιχεία του φακέλου:

A. Με την από 7.11.2024 επιστολή της εταιρείας ATM DEV Limited προς την ΥΠΑ, βεβαιώνεται ότι το λογισμικό με την εμπορική ονομασία DARRSY, το οποίο χρησιμοποιείται στον προσομοιωτή radar του ΚΕΠΑΘΜ / Προσέγγισης Αθηνών και των προαναφερόμενων τεσσάρων περιφερειακών αεροδρομίων, αποτελεί καταχωρημένο εμπορικό σήμα («*registered trademark*») της εν λόγω εταιρείας, καθόσον είναι κλειστού τύπου («*closed source software*»). Ο πηγαίος κώδικας αυτού δεν παραδίδεται στον τελικό χρήστη, τα δε εκτελέσιμα αρχεία και δεδομένα για την εκτέλεση του προγράμματος («*binaries*») παραδίδονται στον τελικό χρήστη μέσω της οικείας άδειας χρήσης. Κάτοχος των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του συγκεκριμένου λογισμικού είναι ο [...], διευθυντής της εταιρείας ATM DEV Limited, ο οποίος έχει παραχωρήσει στην εταιρεία, βάσει της από 01.09.2021 αδείας δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (*copyright licence*) δεκαετούς διάρκειας, το νόμιμο δικαίωμα να τροποποιεί και να εκμεταλλεύεται εμπορικά το συγκεκριμένο λογισμικό και, ως εκ τούτου, κανένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εκτός των εργαζομένων της ATM DEV Limited και των επισήμως συγκεκριμένων και συμβεβλημένων με αυτήν μεταπωλητών, δεν έχει το δικαίωμα να προμηθεύει,

τροποποιεί ή να παρέχει υπηρεσίες επί του λογισμικού, ενώ, παράλληλα, η εν λόγω εταιρεία δεν έχει εγκρίνει και δεν έχει συμβληθεί προς τούτο με μεταπωλητή σε οποιαδήποτε χώρα.

Προς τεκμηρίωση των ανωτέρω, η αιτούσα προσκόμισε:

i) αντίγραφο της υπ' αριθμ. 1908/23.11.2012 συμβολαιογραφικής πράξης κατάθεσης, με σκοπό τη φύλαξη, ενώπιον της συμβολαιογράφου Θεσσαλονίκης Ελευθερίας Νικολάου Κατσαβουνίδου, συμπαγούς δίσκου που περιέχει κρυπτογραφημένο το λογισμικό προσομοίωσης εκπαίδευσης ΕΕΚ ιδιοκτησίας του [.....] και συγκεκριμένα τον πηγαίο κώδικα, τα εκτελέσιμα αρχεία, τις βιβλιοθήκες και τα δεδομένα, καθώς επίσης και το εγχειρίδιο χρήσης του λογισμικού, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στην ανωτέρω πράξη,

ii) αντίγραφο της από 01.09.2021 αδείας δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (*copyright licence*) δεκαετούς διάρκειας, μεταξύ του [.....] και της εταιρείας ATM DEV Limited, στην οποία προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι το πρώτο ως άνω συμβαλλόμενο μέρος, αναφερόμενο ως *Licensor*, είναι κάτοχος των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του λογισμικού προσομοίωσης εκπαίδευσης ΕΕΚ, τα οποία παραχωρεί κατ' αποκλειστικότητα ως προς τη χρήση τους στο δεύτερο ως άνω συμβαλλόμενο μέρος, αναφερόμενο ως *Licensee*, ενώ παράλληλα κατά τη διάρκεια της εν λόγω αδείας το πρώτο ως άνω συμβαλλόμενο μέρος δεν θα ασκήσει αυτοτελώς κανένα από τα παραχωρούμενα δικαιώματα και δεν θα παραχωρήσει άλλες άδειες σχετικές με τα δικαιώματα αυτά. Στο *Schedule 2* υπό σελ. 12 της οικείας αδείας περιλαμβάνεται ρητή αναφορά ότι μεταξύ των δράσεων για τις οποίες ο *Licensee* (εταιρεία ATM DEV Limited) μπορεί να κάνει χρήση των παραχωρηθέντων δικαιωμάτων περιλαμβάνεται και η προσαρμογή / αναβάθμιση του συστήματος προσομοίωσης εκπαίδευσης ΕΕΚ σε κάθε τεχνολογική εξέλιξη του κλάδου του Ελέγχου Εναέριας Κυκλοφορίας, ώστε το έργο να καταστεί κατάλληλο για τον σκοπό του.

Ενόψει των ανωτέρω, η εταιρεία ATM DEV Limited, η οποία δυνάμει της No 2/15.12.2020 σύμβασης ολοκλήρωσε επιτυχώς, τον Σεπτέμβριο του 2021, την αμέσως προηγούμενη αναβάθμιση-επέκταση του υφιστάμενου λογισμικού προσομοίωσης του RADAR SIMULATOR του ΚΕΠΑΘΜ, προκειμένου ο ίδιος προσομοιωτής να χρησιμοποιηθεί από την Προσέγγιση Αθηνών και τα τέσσερα μεγάλα περιφερειακά αεροδρόμια (Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας), παρέσχε δε και τη σχετική διετή εγγύηση καλής λειτουργίας του λογισμικού, είναι, εν προκειμένω, ο μόνος οικονομικός φορέας που, κατά τη σχετική άδεια του κατόχου των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του πηγαίου κώδικα κλειστού τύπου του λογισμικού, επιτρέπεται να προβαίνει σε τροποποιήσεις αυτού, συμπεριλαμβανομένης της συντήρησης, υποστήριξης και αναβάθμισής του.

B. Με την από 20.9.2024 επιστολή της ρουμανικής εταιρείας SIM SOFT DISTRIBUTION SRL προς την ΥΠΑ, η οποία επιγράφεται ως δήλωση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του προσομοιωτή εναέριας κυκλοφορίας με την εμπορική ονομασία Simsoft / ATMIS, που χρησιμοποιείται στον προσομοιωτή TOWER SIMULATOR του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος για την εκπαίδευση των ΕΕΚ, βεβαιώνεται, μεταξύ άλλων: - ότι η ανωτέρω εταιρεία είναι, ως κατασκευάστρια και μοναδική κάτοχος των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας του λογισμικού Simsoft / ATMIS του προαναφερόμενου προσομοιωτή, των υποσυστημάτων του και των προϊόντων που έχουν εγκατασταθεί σε αυτόν, η μόνη οντότητα που έχει δικαίωμα να προβαίνει σε ενημερώσεις και αναβαθμίσεις του λογισμικού, - κανένας τρίτος οικονομικός φορέας δεν έχει εξουσιοδοτηθεί ή αδειοδοτηθεί από την ανωτέρω εταιρεία όπως προβαίνει σε τροποποιήσεις, ρυθμίσεις και αλλαγές στο λογισμικό και στον πηγαίο κώδικα, καθώς επίσης και στο hardware του συγκεκριμένου προσομοιωτή.

Προς επίρρωση των ανωτέρω, αναφέρονται, ενδεικτικά, οι όροι των παραγράφων 3, 4 και 8.3 της προτεινόμενης «*END USER LICENSE AGREEMENT*» της εταιρείας SIM SOFT DISTRIBUTION SRL, με ημερομηνία last update 1.3.2022, η οποία συνοδεύει τη σχετική με την εξεταζόμενη σύμβαση οικονομοτεχνική προσφορά (COMMERCIAL & TECHNICAL PROPOSAL), με επικαιροποιημένη ημερομηνία 9.12.2024, η οποία έχει ισχύ μέχρι την 30^η.6.2025, με τους οποίους προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι: α) το προς αναβάθμιση λογισμικό («*Solution*») δεν πωλείται στον χρήστη, αλλά του παρέχεται η άδεια χρήσης και δεν επιτρέπεται η τροποποίηση ή ανακατασκευή του πηγαίου κώδικα αυτού από τον χρήστη

καθώς και η αναδιανομή της αδειας από τον χρήστη σε τρίτο, β) όλα τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας του λογισμικού ανήκουν στην ανωτέρω εταιρεία, γ) η προσφερόμενη από αυτήν πενταετής εγγύηση καλής λειτουργίας τού προς αναβάθμιση λογισμικού δεν ισχύει, μεταξύ άλλων, και στην περίπτωση άμεσων ή έμμεσων αλλαγών στον πηγαίο κώδικα αυτού.

Με βάση τα προεκτεθέντα, η εταιρεία SIM SOFT DISTRIBUTION SRL, η οποία ως ανάδοχος της προαναφερόμενης σύμβασης Νο 2/14.5.2018 ολοκλήρωσε επιτυχώς, τον Δεκέμβριο του 2018, την προμήθεια και εγκατάσταση του υφιστάμενου λογισμικού προσομοίωσης υπό την ονομασία SIM SOFT ATMIS 3D του TOWER SIMULATOR του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος για την εκπαίδευση των ΕΕΚ, παρέχοντας και τη σχετική διετή εγγύηση καλής λειτουργίας του, είναι εν προκειμένω ο μόνος οικονομικός φορέας που κατέχει το αποκλειστικό δικαίωμα διανοητικής ιδιοκτησίας να προβαίνει σε τροποποιήσεις του πηγαίου κώδικα του λογισμικού, συμπεριλαμβανομένης της συντήρησης, υποστήριξης και αναβάθμισης αυτού.

7.2 Περαιτέρω, ως προς τη μη ύπαρξη εύλογης εναλλακτικής / υποκατάστατης λύσης έναντι των προτεινόμενων λύσεων, καθώς και τη στάθμιση των οικονομοτεχνικών παραμέτρων που καθιστούν αναγκαία την προσφυγή της αιτούσας στην εξεταζόμενη, όλως εξαιρετική, διαδικασία διαπραγμάτευσης, επισημαίνονται τα εξής:

Υπό τις προεκτεθείσες αντικειμενικές συνθήκες, οι λόγοι προστασίας των αποκλειστικών δικαιωμάτων των προτεινόμενων αναδόχων αποκλείουν άλλους οικονομικούς φορείς πέραν των προτεινόμενων σε επίπεδο ΕΕ.

Περαιτέρω, η αιτούσα εξέτασε την εναλλακτική/υποκατάστατη λύση, να διενεργείται η αρχική εκπαίδευση των ΕΕΚ καθώς και η ετήσια εκπαίδευση διατήρησης των καταχωρίσεων αυτών, σε ανάλογους και κατάλληλα προσαρμοζόμενους στις ανάγκες της προσομοιωτής έτερης χώρας του εξωτερικού. Η λύση, όμως, αυτή ενέχει πολλαπλάσια δαπάνη έναντι των προτεινόμενων λύσεων, τόσο λόγω του κόστους εκπαίδευσης και εξόδων μετακίνησης (μεταφορά, διαμονή, ημερήσια αποζημίωση) των ΕΕΚ, όσο και του κόστους προσαρμογής των εκτός της ΥΠΑ προσομοιωτών στα δεδομένα των αντίστοιχων ελληνικών αεροδρομίων και του ATHINAI FIR/HELLAS UIR. Η εκπαιδευτική δε διαδικασία απαιτείται να επαναλαμβάνεται κάθε τρία χρόνια, αλλά και σε κάθε περίπτωση που το επιβάλλουν οι επιχειρησιακές ανάγκες. Ειδικότερα, ως προς το ύψος του κόστους, η αναθέτουσα παραθέτει την ακόλουθη ανάλυση: Εντός του 2025 αναμένεται η πρόσληψη 97 νέων ΕΕΚ, η αρχική εκπαίδευση των οποίων συμπεριλαμβάνει θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση (simulator), διάρκειας 5-6 μηνών. Το κόστος ανά εκπαιδευόμενο είναι περίπου 60.000€, πλέον του κόστους διαμονής (170€ ημερησίως), της ημερήσιας αποζημίωσης (80€) και των αεροπορικών εισιτηρίων. Επιπροσθέτως, είναι σε εξέλιξη η αρχική εκπαίδευση 33 νέων ΕΕΚ, η οποία ευρίσκεται στο στάδιο της θεωρητικής κατάρτισης. Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2015/340 της Επιτροπής της 20^{ης} Φεβρουαρίου 2015 (για τον καθορισμό τεχνικών απαιτήσεων και διοικητικών διαδικασιών όσον αφορά τις άδειες και τα πιστοποιητικά ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας ATCO.D.025 Basic training examinations and assessment, ATCO.D.035 Rating training examinations and assessment AMC1 ATCO.D.090(a)(1) Training of practical instructors), όλοι οι ΕΕΚ κάτοχοι ειδικότητας είναι υποχρεωμένοι να κάνουν ετησίως ανανεωτική εκπαίδευση. Αυτό συνεπάγεται ότι εντός του 2025, 152 ΕΕΚ των ΚΕΠΑΘΜ, 60 του Πύργου στο αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, 52 της Προσέγγισης Αθηνών και 125 ΕΕΚ των 4 μεγάλων αεροδρομίων πρέπει να μετακινηθούν στο εξωτερικό για τουλάχιστον 3 ημέρες. Επιπλέον, θα απαιτηθούν και άλλες δύο ημέρες για κάθε εκπαιδευόμενο, μία για τη μετάβασή του και μία για την επιστροφή του. Πέραν του κόστους εκπαίδευσής τους, της δημιουργίας περιβάλλοντος όμοιου με αυτό της επιχειρησιακής τους μονάδας, της διαμονής τους, της ημερήσιας αποζημίωσής τους, της μετακίνησής τους, θα δημιουργηθεί πρόβλημα στη στελέχωση των βαρδιών με ενδεχόμενη μείωση της ικανότητας και συνακόλουθη απώλεια εσόδων από τα τέλη υπέρπτησης. Εντός του 2025 δε αναμένεται να εκπαιδευτούν στον προσομοιωτή των ΚΕΠΑΘΜ άλλοι 16 ΕΕΚ, 6 στην προσέγγιση Αθηνών, 6 στον Πύργο στο αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος και 6 στα 4 μεγάλα περιφερειακά αεροδρόμια.

Ενόψει αυτών, το προφανές οικονομικά ασύμφορο της ως άνω εξετασθείσας εναλλακτικής λύσης συγκριτικά προς την προτεινόμενη, που προέκυψε από τη στάθμιση των οικονομοτεχνικών παραμέτρων στην οποία προέβη η αιτούσα, συνηγορεί υπέρ της προσφυγής της στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης.

7.3 Στο πλαίσιο διερεύνησης αν η προτεινόμενη κατάσταση αποκλειστικότητας δημιουργήθηκε από την ίδια την αναθέτουσα αρχή με στόχο τη μελλοντική διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, λεκτέα τα εξής:

Όσον αφορά στον RADAR SIMULATOR του ΚΕΠΑΘΜ/Προσέγγισης Αθηνών και των τεσσάρων περιφερειακών αεροδρομίων, η αρχική προμήθεια και εγκατάσταση του λογισμικού στο ΚΕΠΑΘΜ υλοποιήθηκε από τον [.....], δυνάμει της από 27.12.2011 σύμβασης, αξίας 48.600€ χωρίς ΦΠΑ, κατόπιν πρόχειρου μειοδοτικού διαγωνισμού (του άρθρου 2 παρ. 12 περ. (γ) ν. 2286/1995 περί προμηθειών του δημοσίου τομέα) σε συνέχεια της με α.π. ΛΕΚ/ΣΤ/19829/12.12.2011 απόφασης της αιτούσας, ενώ, περαιτέρω, έχουν ανατεθεί δύο (2) συμβάσεις και συγκεκριμένα:

α) η Νο 23/3.12.2013 σύμβαση, αξίας 59.900€ χωρίς ΦΠΑ, στον οικονομικό φορέα [.....], για την πρώτη αναβάθμιση του εν χρήσει από το 2013 λογισμικού προσομοίωσης radar του ΚΕΠΑΘΜ, καθώς και την προμήθεια και εγκατάσταση λογισμικού για την επέκταση του προσομοιωτή αυτού σε 8 νέες θέσεις εργασίας στα περιφερειακά αεροδρόμια Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Κέρκυρας και Ρόδου και

β) η Νο 2/15.12.2020 σύμβαση, αξίας 20.000€ χωρίς ΦΠΑ, στην εταιρεία ATM DEV Limited, νόμιμος εκπρόσωπος της οποίας, όπως ήδη προεκτέθηκε, είναι ο [.....], για την πρόσφατη αναβάθμιση του λογισμικού προσομοίωσης radar του ΚΕΠΑΘΜ, προκειμένου ο ίδιος προσομοιωτής να χρησιμοποιηθεί από την Προσέγγιση Αθηνών και τα τέσσερα μεγάλα περιφερειακά αεροδρόμια (Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας).

Όσον αφορά δε στον προσομοιωτή TOWER SIMULATOR του αεροδρομίου Ελ. Βενιζέλος, η αρχική προμήθεια και εγκατάσταση αυτού, στο πλαίσιο της οποίας χρησιμοποιήθηκε, σύμφωνα με τα προδιαληφθέντα, το λογισμικό SIM SOFT ATMIS 3D TOWER SIMULATOR της εταιρείας SIM SOFT DISTRIBUTION SRL, ανατέθηκε δυνάμει της Νο 2/14.5.2018 σύμβασης, αξίας 498.438,69€ χωρίς ΦΠΑ, στην εταιρεία ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ κατόπιν ανοικτού, άνω των ορίων, ηλεκτρονικού διαγωνισμού, στο πλαίσιο του οποίου δεν ασκήθηκαν προδικαστικές προσφυγές.

Με τα δεδομένα αυτά, η προτεινόμενη απουσία ανταγωνισμού δεν προκύπτει ως αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων των υπό εξέταση συμβάσεων από την αιτούσα, η οποία κατά την ανάθεση των προγενέστερων, συνδεόμενων με τις υπό εξέταση, συμβάσεων ενήργησε σύννομα.

Κατά τη γνώμη, όμως, του Μέλους Χρυσάνθης Ζαράρη «*Αν και προκύπτει ότι δεν υπάρχει άλλος υποψήφιος που θα μπορούσε να προσφέρει ισοδύναμες υπηρεσίες ως εύλογη εναλλακτική λύση, εν τέλει δεν αποδείχθηκε η σωρευτική πλήρωση της έτερης προϋπόθεσης και συγκεκριμένα ότι η απουσία ανταγωνισμού δεν προκύπτει ως αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της προς ανάθεση σύμβασης (βλ. τελευταίο εδάφιο 1ης παρ. της αιτιολογικής σκέψης 50 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και της εννοιολογικά ταυτόσημης σκ. 61 της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ), ιδία ως προς την αναβάθμιση του RADAR SIMULATOR*». Η γνώμη αυτή δεν ίσχυσε.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή

Αποφασίζει, κατά πλειοψηφία, την παροχή σύμφωνης γνώμης περί προσφυγής της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας σε διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, για τη σύναψη δύο συμβάσεων, με αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών συντήρησης - υποστήριξης και αναβάθμισης λογισμικού των προσομοιωτών (simulators) εκπαίδευσης των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας για τα έτη 2024-2028, και ειδικότερα των: α) TOWER SIMULATOR του Α/Δ Ελ. Βενιζέλος

και β) RADAR SIMULATOR του ΚΕΠΑΘΜ/Προσέγγισης Αθηνών και των περιφερειακών Α/Δ: Θεσσαλονίκης, Ηρακλείου, Ρόδου και Κέρκυρας), συνολικής εκτιμώμενης αξίας 669.470,50€ χωρίς ΦΠΑ, για λόγους προστασίας αποκλειστικών δικαιωμάτων των προτεινόμενων αναδόχων, λόγω συνδρομής των οικείων προϋποθέσεων.

Αθήνα, 19 Φεβρουαρίου 2025

Ο Συντάκτης

Η Πρόεδρος

Δημήτρης Σταθακόπουλος

Ανδρονίκη Θεοδοκάτου